

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea comună către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Revizuirea politicii europene de vecinătate

[JOIN(2015) 50 final]

(2016/C 303/20)

Raportor: domnul Andrzej ADAMCZYK

Coraportor: domnul Gintaras MORKIS

La 18 noiembrie 2015, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea comună către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Revizuirea politicii europene de vecinătate”

[JOIN(2015) 50 final].

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 19 aprilie 2016.

În cea de a 517-a sesiune plenară, care a avut loc la 25 și 26 mai 2016 (ședința din 25 mai 2016), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 162 de voturi pentru, 15 voturi împotriva și 21 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută adoptarea de către Înalțul Reprezentant și Comisia Europeană a Comunicării comune privind revizuirea politicii europene de vecinătate și recunoaște că multe dintre propunerile formulate de CESE în avizul privind documentul comun de consultare intitulat „Către o nouă politică europeană de vecinătate”⁽¹⁾ sunt incluse în revizuire, care este o încercare de a redefini politica europeană de vecinătate (PEV), cu scopul de a îi spori eficiența.

1.2 Necesitatea revizuirii PEV este, pe de o parte, rezultatul eșecului abordării uniforme de tip „universal” și, pe de altă parte, consecința procesului actual de fragmentare și deteriorare a relativei uniformități care caracteriza atât vecinătatea sudică, cât și cea estică.

1.3 Noua PEV ar trebui să recunoască faptul că evoluțiile dramatice din aceste regiuni sunt consecința presiunilor externe, dar și a instabilității interne, legată de sărăcie, inegalitate, lipsa de oportunități, corupție, radicalizarea politică și religioasă, precum și extremismul violent.

1.4 Revizuirea PEV are ca scop să o facă suficient de flexibilă pentru a continua colaborarea cu acele țări care nu sunt în măsură sau nu doresc să îndeplinească toate cerințele legate de integrarea economică sau de alinierea la acquis-ul comunitar. În acest sens, noua PEV este concepută în spiritul incluziunii.

1.5 Pentru a limita efectele negative ale evoluțiilor dramatice din vecinătatea UE, comunicarea stabilește o nouă prioritate, constând în **stabilizare**, și o nouă abordare, bazată pe **diferențiere**.

⁽¹⁾ Avizul CESE privind documentul comun de consultare „Către o nouă politică europeană de vecinătate”, JO C 383, 17.11.2015, p. 91.

1.6 Accentul pus pe stabilizare explică motivul pentru care problema securității interne și externe ocupă un loc atât important în comunicare. Cu toate acestea, chiar dacă instrumentele aflate la dispoziția UE sunt limitate, atitudinea reactivă din prezent ar trebui înlocuită cu o politică proactivă de eforturi diplomatice dinamice, care să vizeze prevenirea conflictelor și soluționarea pașnică a celor înghețate.

1.7 CESE dorește să sublinieze importanța dezvoltării economice, ca principală premisă a unui mediu stabil și sigur în țările din vecinătatea UE. Uniunea ar trebui să fie foarte consecventă în acordarea de sprijin economic partenerilor din cadrul PEV și în consolidarea pe termen lung a condițiilor necesare și a hotărârii de a continua reformele economice, de a crește competitivitatea și de a moderniza reglementările privind întreprinderile.

1.8 Este, de asemenea, foarte clar că dezvoltarea economică trebuie să aibă loc în prezența dimensiunilor socială și de mediu, dat fiind că numai acțiunea simultană a acestor doi factori poate contribui în mod eficient la un progres real, la stabilitate și la pacea socială.

1.9 CESE înțelege că noua metodă de lucru bazată pe diferențiere reflectă sentimentul de realism politic, diferențele în creștere dintre țările partenere și aspirațiile lor diferite. Cu toate acestea, chiar dacă nu pot fi îndeplinite toate criteriile economice, UE nu trebuie să facă compromisuri în ceea ce privește valorile europene fundamentale, printre care dimensiunea socială, respectarea drepturilor universale ale omului, democrația și statul de drept. Este regretabil faptul că principiul respectării standardelor de muncă ale OIM nu este menționat în comunicare ca piatră de temelie a unor bune relații de muncă.

1.10 Comunicarea nu pune suficient accentul pe rolul societății civile organizate și al dialogului social și civil autonom. Obiectivele PEV, inclusiv cel de stabilizare, nu vor fi îndeplinite fără o implicare substanțială a organizațiilor independente ale societății civile. Nu trebuie niciodată uitat că integrarea europeană este, înainte de toate, un proiect de pace și că societatea civilă este extrem de interesată de reușita acestuia.

1.11 Comunicarea nu menționează deficiențele existente la nivelul PEV în materie de dialog social și civil, și nici încălcarea dreptului de asociere și a libertății de organizare.

1.12 Comunicarea pare să propună o abordare mai degrabă defensivă, de limitare a ambițiilor PEV ca urmare a scăderii potențialului său. Este adevărat că UE s-a confruntat cu evoluții perturbatoare, și chiar dramatice, atât în vecinătatea sudică, cât și în cea estică. Cu toate acestea, lipsa de viziune nu va ajuta la depășirea blocajului. CESE propune definirea unei noi agende PEV, îndrăznețe și dinamice, care să includă perspectiva aderării la UE pentru unele țări partenere, în special din est, care au astfel de aspirații și sunt capabile și dispuse să îndeplinească cerințele.

1.13 CESE salută intenția declarată de a plasa în centrul noii PEV o mai bună comunicare și o promovare a politicilor UE, pentru a explica mai bine motivele pe care se întemeiază aceste politici și impactul pozitiv al acțiunilor concrete ale Uniunii. Cu toate acestea, este la fel de important să se limiteze riscul difuzării de informații eronate, al dezinformării și propagandei, care sunt în conflict cu realitatea, cu valorile UE și cu obiectivele PEV.

1.14 Trebuie subliniat faptul că, atât în sud, cât și în est, PEV este subminată de factori externi. Statul Islamic (Da'esh) încearcă să destabilizeze, printre altele, țările din vecinătatea sudică prin teroare și război. Eforturile diplomatice și acțiunile militare ale Rusiei au efecte directe asupra PEV, în special a Parteneriatului estic. În plus, intervenția sa militară din zona sudică duce la consolidarea regimului autoritar din Siria.

2. Necesitatea unei PEV noi, revizuite

2.1 CESE salută revizuirea politicii europene de vecinătate de către Comisie, care își propune să redefină obiectivele și abordarea generală a acestei politici, în urma evoluțiilor dramatice din vecinătatea UE.

2.2 Relațiile UE cu vecinătatea sa se bazează pe articolul 8 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, care prevede că Uniunea dezvoltă relații privilegiate cu țările învecinate, în vederea stabilirii unui spațiu de prosperitate și de bună vecinătate, întemeiat pe valorile Uniunii și caracterizat prin relații strânse și pașnice, bazate pe cooperare.

2.3 Inițial, obiectivele PEV au fost destul de ambițioase, iar obiectivul general consta în a realiza cea mai apropiată asociere politică posibilă și a atinge cel mai mare grad de integrare economică cu vecinii din sudul și din estul UE.

2.4 O potențială consecință a integrării economice este accesul sporit la piața unică a UE, care trebuie însoțit de reforme politice, economice și instituționale dificile, precum și de angajamentul față de democrație, statul de drept și respectarea drepturilor omului.

2.5 Cu toate acestea, de la conceperea PEV în perioada 2003-2004, regiunea a suferit schimbări dramatice, iar principiul de tip „universal” s-a dovedit a fi complet ineficient.

2.6 Din 2014, vecinătatea estică a fost grav afectată de politica agresivă a actualei administrații prezidențiale și guvernamentale din Rusia, și mai ales de războiul din Ucraina și de manevrele (parțial reușite) menite să îi atragă pe vecinii estici ai UE în Uniunea Economică Eurasiatică, dominată de Rusia.

2.7 Deși se recunoaște dreptul fiecărei țări la o anumită perspectivă politică, trebuie remarcat că administrația actuală a Rusiei dorește să își dezvolte propria politică de vecinătate, incompatibilă cu PEV, și că vrea să fie considerată un actor global și o entitate la fel de importantă ca UE.

2.8 Deși cooperarea constructivă a UE cu Rusia ar putea fi benefică pentru ambele părți, pare puțin probabil ca, în viitorul apropiat, să se poată evita conflictul de interese în vecinătatea estică, cu excepția cazului în care Rusia își schimbă atitudinea agresivă și subversivă. Evoluțiile recente din Siria sunt dovada faptului că același lucru se poate întâmpla și în vecinătatea sudică.

2.9 În vecinătatea sudică, războiul din Siria, conflictele din Libia, apariția Da'esh, evoluțiile politice controversate din unele țări din regiune și celelalte conflicte armate din Orientul Mijlociu au dus la dispariția marilor speranțe de pace și transformare democratică asociate cu „Primăvara arabă”, cel puțin în viitorul apropiat.

2.10 Toate aceste evoluții negative și decalaje care se accentuează în multe domenii, între diferite țări, atât din vecinătatea sudică, cât și din cea estică, impun o repriorizare, o nouă abordare, noi metode de lucru și o diplomatie a UE mai proactivă și mai eficace. Comunicarea Comisiei este un răspuns la aceste provocări.

3. Stabilizarea – o nouă prioritate

3.1 Comisia a acceptat punctul de vedere al CESE cu privire la necesitatea de a include stabilitatea, securitatea sporită, flexibilitatea și diferențierea, precum și un nivel mai ridicat de asumare reciprocă, printre prioritățile PEV revizuite. Revizuirea identifică stabilizarea drept cea mai urgentă provocare în multe părți ale regiunii și, prin urmare, recomandă ca aceasta să fie principala prioritate politică a noii PEV.

3.2 CESE consideră că această recomandare este foarte întemeiată, întrucât evoluțiile recente dovedesc că UE a fost doar parțial în măsură să promoveze stabilitatea, prosperitatea și securitatea în vecinătate.

3.3 De asemenea, este foarte clar că amenințările la adresa stabilității regiunii nu reprezintă doar un obstacol major în procesul de tranziție și reformă democratică solicitat de UE, ci au și un impact negativ asupra țărilor care sunt pe cale să ducă la bun sfârșit transformările inspirate de PEV și asupra UE însăși.

3.4 Prevenirea conflictelor și gestionarea conflictelor ar trebui consolidate în mod substanțial, mai ales că multe conflicte înghețate rămân o amenințare serioasă la adresa stabilității, atât în vecinătatea sudică, cât și în cea estică. Pentru a juca un rol pozitiv în găsirea de soluții pașnice, Europa ar trebui, pe de o parte, să rămână imparțială, iar pe de altă parte să acorde asistență victimelor, persoanelor celor mai vulnerabile și mai în primejdie.

3.5 De asemenea, este destul de evident că instabilitatea nu este doar rezultatul presiunii externe, iar comunicarea comună identifică pe bună dreptate o legătură între instabilitate și sărăcie, inegalitate, lipsa de oportunități și corupție, care pot spori vulnerabilitatea la radicalizare. Cu toate acestea, în document nu există un echilibru între dimensiunile economică și socială, iar rolul important al bunăstării și al protecției sociale în ceea ce privește stabilitatea este subestimat.

4. Diferențierea

4.1 Noua PEV a fost concepută pentru a reflecta diversele aspirații, ambiții și interese ale țărilor partenere, precum și situațiile rezultate din evoluțiile diferite ale țărilor din vecinătatea UE.

4.2 Comunicarea comună declară că „UE va continua să colaboreze cu guvernele partenere, cu societatea civilă și cu cetățenii cu privire la chestiunile legate de drepturile omului și democrație”. Această afirmație este departe de a fi categorică, reflectând noul sentiment de realism politic și disponibilitatea de a relativiza promovarea fermă a valorilor europene consacrate în Carta drepturilor fundamentale a UE.

4.3 Comunicarea nu menționează deloc convențiile și recomandările OIM. Cu toate acestea, respectarea standardelor de bază ale OIM privind munca este un principiu fundamental care nu trebuie încălcat, și nici fragilizat prin diferențiere.

4.4 Comunicarea afirmă că „se vor cristaliza diferite configurații în relațiile dintre UE și vecinătate, astfel încât să existe de ambele părți un sentiment mai puternic de implicare și responsabilitate. UE este pregătită să discute cu privire la posibilitatea stabilirii în comun a noilor priorități ale parteneriatelor, care ar urma să structureze mai clar fiecare relație în jurul intereselor comune identificate”. Acest lucru trădează nu numai o schimbare de limbaj, ci și abandonarea unei abordări oarecum normative, concentrată pe transpunerea valorilor europene în țările partenere.

4.5 Schimbarea de strategie se poate datora, în parte, intenției de a abandona concepția potrivit căreia toate popoarele doresc să adopte standardele democratice ale UE, și că doar regimurile opresive le împiedică să facă acest lucru. Cu toate acestea, CESE este de părere că niciun compromis nu poate fi avut în vedere în ce privește respectarea drepturilor universale ale omului.

4.6 Este, de asemenea, adevărat că unele țări partenere au exprimat opinia că PEV era prea constrângătoare și nu reflecta suficient particularitățile și aspirațiile țărilor partenere.

4.7 Abordarea bazată pe stimulente („mai mult pentru mai mult”) s-a dovedit a fi doar parțial eficientă. Aceasta nu a funcționat în țările în care elitele locale au opus rezistență evoluțiilor promovate de UE. În plus, principiul „mai mult pentru mai mult” a dat uneori impresia că respectarea valorilor UE trebuie plătită. Cu toate acestea, singura modalitate de a asigura respectarea valorilor UE este ca persoanele și comunitățile să creadă în semnificația lor universală și să le adopte. A cumpăra valori prin proiecte nu este prea avantajos. În această privință, CESE apreciază declarația conform căreia „UE va încerca să identifice modalități mai eficiente de a susține în dialogul cu partenerii săi oportunitatea inițierii unor reforme fundamentale, inclusiv prin cooperarea cu actorii civili, economici și sociali”.

4.8 Cu toate acestea, chiar și luând în considerare noua abordare diferențiată, nu trebuie să lăsăm ca principiul „mai mult pentru mai mult” să devină „mai mult pentru mai puțin”, de dragul noului obiectiv primordial al stabilizării în regiune. Principiul condiționalității în punerea în aplicare a politicii „adaptate” în cadrul PEV trebuie dezvoltat în continuare.

4.9 Rămâne de văzut dacă noua abordare bazată pe diferențiere nu înseamnă în practică o dezmembrare treptată a PEV și o trecere lină la o abordare pur bilaterală.

4.10 Ar trebui subliniat, de asemenea, faptul că, în combinație cu diferențierea, noua „asumare în comun”, care presupune mai puțină condescendență și un parteneriat mai autentic, nu trebuie să conducă la o politică „à la carte”, prin care țările partenere pot alege doar elementele parteneriatului care sunt convenabile pentru guvernele lor.

4.11 Diferențierea va afecta și modul de raportare cu privire la progresele realizate de țările partenere. Va fi elaborată o nouă modalitate de evaluare, axată pe obiectivele specifice convenite cu partenerii. Este regretabil faptul că actuala modalitate transparentă de elaborare a rapoartelor privind progresele înregistrate, într-un format similar și simultan pentru toate țările, va fi înlocuită cu o serie de rapoarte diferite de la o țară la alta, în formate care urmează a fi definite.

5. Rolul societății civile organizate

5.1 Comunicarea nu acordă suficientă atenție rolului societății civile organizate, și nici dialogului social sau civil. Există doar o trimitere vagă la necesitatea strângerii legăturilor cu societatea civilă, inclusiv cu partenerii sociali, precum și un îndemn ca UE „să consolideze relația cu membrii relevanți ai societății civile, în sensul său cel mai larg, precum și cu partenerii sociali”.

5.2 Un deficit clar de dialog civil și social se înregistrează în aproape toate țările, atât din vecinătatea sudică, cât și din cea estică, deși există și țări în care s-au făcut progrese substanțiale sub acest aspect, precum Tunisia sau Georgia.

5.3 Comunicarea nu menționează încălcarea dreptului de asociere și de organizare liberă a angajatorilor, a lucrătorilor sau a ONG-urilor în regiunea PEV, și nu are nicio viziune asupra modului în care li se poate oferi acestora un mediu care să le permită să se implice în elaborarea, programarea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea politicilor autorităților publice.

5.4 Comunicarea pune accentul pe reforma administrației publice și pe respectarea angajamentelor partenerilor PEV față de egalitatea de gen, însă nu există nicio mențiune cu privire la rolul societății civile în acest sens.

5.5 CESE se angajează să colaboreze cu organizațiile partenere din țările PEV, cu obiectivul clar de a monitoriza în comun punerea în aplicare a PEV și de a observa impactul noii abordări bazate pe diferențiere.

6. Migrația și mobilitatea

6.1 Cu toate că strategia UE și acțiunile concrete legate de migrație și mobilitate nu sunt specifice PEV, cooperarea cu țările partenere în acest domeniu este esențială.

6.2 Găsirea unei soluții pentru actuala criză a refugiaților trebuie să facă parte dintr-o strategie mai amplă a UE, dar punerea în aplicare eficientă și eficace a agendei PEV privind migrația și mobilitatea poate fi de mare importanță în acest sens.

6.3 Comunicarea afirmă, pe bună dreptate, că „abordarea cauzelor profunde ale migrației neregulate și ale strămutării forțate este esențială pentru stabilizarea țărilor din vecinătate”. Însă această poziție nu prezintă o prea mare coerență cu abordarea bazată pe diferențiere, putând echivala cu o atitudine mai puțin fermă în a condamna încălcările sistematice ale drepturilor politice, sociale și economice de către unele guverne partenere, chiar dacă acest lucru rămâne cauza principală a instabilității.

6.4 De asemenea, CESE atrage atenția asupra faptului că inițiativele de facilitare a acordării vizelor ar trebui considerate drept unul dintre cele mai importante instrumente în ceea ce privește interacțiunea mai strânsă cu țările PEV. CESE sprijină cu fermitate programele de facilitare a acordării vizelor și avertizează că dezmembrarea spațiului Schengen le-ar putea pune în primejdie.

6.5 CESE sprijină, de asemenea, declarația din comunicare potrivit căreia „UE va continua să susțină o perspectivă realistă și echitabilă asupra fenomenului migrației și să combată cu fermitate toate formele și manifestările de rasism și discriminare, prin promovarea dialogului intercultural, a diversității culturale și a înțelegerii reciproce”.

7. Dezvoltarea economică ca factor de stabilizare

7.1 CESE salută eforturile de consolidare a competitivității, de sprijinire a economiilor partenerilor PEV și de îmbunătățire a perspectivelor pentru populația locală, ca principală condiție prealabilă pentru un mediu stabil și sigur în vecinătatea UE. Toate țările din vecinătate au probleme economice; cu toate acestea, ele sunt foarte diferite ca natură, atât în ceea ce privește cauzele, cât și amploarea și impactul lor asupra stabilității. Prin urmare, ținând cont, printre altele, de diferențele economice și sociale dintre țările vecine, dezvoltarea pe mai departe a relațiilor cu acestea impune introducerea principiului diferențierii. Reformele în administrația publică, în sistemele judiciare și în sectorul securității, precum și combaterea corupției și a criminalității organizate, sunt domenii prioritare pentru o cooperare ulterioară. Realizarea de progrese în toate aceste domenii este esențială pentru asigurarea stabilității, dar reușita implică totodată un mediu sigur și stabil.

7.2 CESE apreciază menționarea necesității de a pune în aplicare pe deplin și în mod eficient acordurile de asociere (AA) și privind zone de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare (DCFTA), care au fost deja semnate, precum și necesitatea reformelor în țările PEV. Cu toate acestea, pentru a putea beneficia de DCFTA, țările partenere trebuie să treacă printr-un proces dificil de modernizare esențială a producției și a serviciilor. Comunicarea este clară în acest sens și afirmă sprijinul UE sub aspectul consolidării capacității de a face față provocărilor legate de DCFTA.

7.3 Nu ar trebui pierdut din vedere obiectivul instituirii efective a unui comerț liber între UE și țările PEV, în vederea unei cooperări mai strânse. Posibilitatea accesului la piața UE motivează țările vecine să promoveze reforme economice și să își modernizeze producția și întreprinderile. Cu toate acestea, chiar și țările semnatare ale DCFTA au dificultăți în procesul de modernizare a economiilor lor, din cauza situației politice și economice instabile, care nu încurajează investițiile. Accesul la piața UE și la alte piețe internaționale este direct legat de chestiunile ocupării forței de muncă și de perspectivele tinerilor de a se integra pe piața muncii. Consolidarea oligarhiilor și corupția obstrucționează reformele economice. UE ar trebui să exercite o presiune mai mare și să utilizeze toate mijloacele posibile pentru a îmbunătăți situația, astfel încât să facă posibilă atragerea de investiții de capital în țări cu un mediu economic solid.

7.4 De asemenea, este clar că punerea în aplicare a DCFTA va genera mari provocări sociale. Prin urmare, implicarea tuturor părților interesate în proces, în special a partenerilor sociali, este de o importanță crucială. Grupurile consultative interne și platformele societății civile pot juca un rol important în acest sens și ar trebui incluse în toate aspectele punerii în aplicare a DCFTA.

7.5 CESE observă cu satisfacție că comunicarea acordă cu adevărat atenția cuvenită chestiunii educației și formării profesionale (în special pentru tineri). Va exista, probabil, un sprijin sporit pentru sistemele de învățământ primar și secundar în țările în care acest lucru este cel mai necesar, și vor exista mai multe posibilități de participare a țărilor învecinate la programul Erasmus+, ca număr și ca finanțare; alte măsuri vor fi, de asemenea, utilizate pentru dezvoltarea abilităților tinerilor, ușurând astfel considerabil accesul la piața muncii.

7.6 Dezvoltarea legăturilor de transport cu țările vecine poate contribui, de asemenea, la consolidarea economiilor acestora. Ar trebui salutată prevederea conform căreia UE ar urma să extindă rețelele transeuropene majore în țările partenere din est și, împreună cu instituțiile financiare internaționale și alți parteneri, să promoveze investițiile, precum și să dezvolte planuri de rețele de transport euro-mediteraneene de referință. Aceste planuri sunt, de asemenea, foarte importante pentru organizațiile societății civile, care trebuie implicate activ în punerea lor în aplicare.

7.7 UE este dependentă de țările vecine în ceea ce privește aprovizionarea cu energie. Prin urmare, proiectele energetice comune sunt importante și necesare pentru ambele părți. Problemele legate de economisirea energiei, eficiența energetică și reducerea emisiilor și proiectele în domeniul energiei din surse regenerabile sunt deosebit de relevante. Comunicarea comună subliniază în mod corect necesitatea de a consolida dialogul pe tema energiei pe care UE îl poartă cu țările vecine sub aspectul securității energetice, al reformelor pieței energetice și al promovării economiei bazate pe energie durabilă, cu scopul de a construi o uniune energetică rezilientă, pe baza unei politici climatice ambițioase.

7.8 CESE salută declarația conform căreia „agricultura este o sursă importantă de locuri de muncă în multe dintre țările partenere și UE ar trebui să continue să sprijine politicile durabile și favorabile incluziunii, precum și investițiile în modernizarea sectorului și diversificarea prin orientarea, dacă este cazul, către noi activități generatoare de venituri în zonele rurale”. Trebuie subliniat, cu toate acestea, că armonizarea în domeniul agriculturii și al producției alimentare, ca urmare a punerii în aplicare a DCFTA, nu trebuie să conducă la o scădere a calității produselor agricole sau a standardelor privind forța de muncă.

8. Dimensiunea securității

8.1 CESE salută accentul pus pe dimensiunea securității în comunicarea comună. Consolidarea rezilienței partenerilor în fața amenințărilor externe și interne, precum și promovarea modernizării pentru stabilitatea economică și socială pe termen lung sunt de o importanță crucială.

8.2 CESE este de acord cu prioritățile stabilite de PEV în materie de securitate, acordând o importanță fundamentală combaterii terorismului, prevenirii radicalizării și a criminalității organizate, contracarării corupției și luptei împotriva criminalității informatice. Aceste priorități ar putea fi evidențiate ca reprezentând sarcina de bază în privința creșterii securității, atât în PEV, cât și în UE însăși.

8.3 Ar trebui subliniat, însă, că nu numai organizațiile teroriste sau criminale reprezintă o amenințare la adresa stabilității din țările PEV, ci și anumite guverne care încalcă dreptul internațional și provoacă conflicte și crize în regiunea vizată de PEV.

8.4 CESE salută inițiativa de a da un nou impuls cooperării cu privire la aspecte legate de politica de securitate și apărare comună (PSAC), subliniind, în special, posibilitatea utilizării misiunilor și operațiunilor PSAC, precum și a grupurilor tactice de luptă ale UE, atunci când este necesar, în îndeplinirea obligațiilor și a sarcinilor de securitate comune. Cu toate acestea, instrumentele PSAC și eforturile diplomatice ar trebui utilizate nu numai ca răspuns la crize, ci și ca instrument politic pentru prevenirea acestora. UE ar trebui să sublinieze necesitatea unei mai mari implicări în prevenirea conflictelor și în medierea diplomatică între țări aflate în potențial conflict sau între actori neguvernamentali.

9. Dimensiunea regională

9.1 CESE salută poziția exprimată în comunicarea comună, privind menținerea principalelor formate de cooperare regională existente, prin consolidarea programului Parteneriatului estic și a cooperării regionale în vecinătatea sudică. Cu toate acestea, ar trebui subliniat că, în cadrele regionale existente au apărut, pe parcursul ultimilor ani, discrepanțe și diferențe semnificative. Ar putea fi încurajator să se propună o distincție mai clară între partenerii PEV, adică între cei care au atins deja un nivel mai ridicat de integrare cu UE (prin acorduri de asociere și privind zone de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare) sau care intenționează să facă acest lucru, și restul țărilor.

9.2 Rămâne neclar modul în care noua PEV va promova o cooperare suplimentară mai strânsă cu țările partenere care au pus în aplicare cu succes acorduri de asociere sau unele privind zone de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare, și care au aspirații europene. CESE își reiterează opinia conform căreia anumitor țări din vecinătatea estică ar trebui să li se ofere o perspectivă europeană clară de aderare. Acest lucru nu numai că ar mobiliza și motiva guvernele lor în eforturile de a își transforma țările și de a își alinia legislația la acquis-ul comunitar, ci ar încuraja și societatea civilă organizată să contribuie la aceste eforturi. De asemenea, aceasta ar aduce valorile și identitatea europeană mai aproape de cetățenii țărilor partenere.

9.3 CESE sprijină ideea cadrelor tematice, acestea trebuind să promoveze orientarea generală către mai multe inițiative și proiecte adaptate pentru părțile interesate din vecinătatea sudică și estică. Cu toate acestea, ideea propusă pare a fi prea amplă și lipsită de un scop clar. Organizarea de forumuri pentru discuții cu privire la aspecte precum migrația, energia și securitatea reprezintă primul pas spre o cooperare mai profundă cu privire la provocările menționate mai sus. UE ar trebui să fie mai precisă în privința rezultatelor specifice pe care dorește să le atingă prin utilizarea acestor cadre tematice.

9.4 Ar trebui să se țină seama de faptul că unii vecini ai țărilor vecine (în special Rusia) au fost invitați să participe la PEV, dar nu au dat niciodată curs acestei invitații. Prin urmare, platformele tematice ar trebui utilizate exclusiv pentru obiective orientate spre scopuri specifice și nu pentru a oferi unor actori terți ocazia de a își promova obiectivele în detrimentul principiilor PEV. Formatul de cooperare cu „vecinii țărilor vecine”, așa cum este descris în comunicare, este departe de a fi bine definit; prin urmare, o astfel de cooperare trebuie monitorizată îndeaproape pentru a garanta faptul că ea nu este folosită în mod abuziv de către un terț pentru a aduce atingere interesului țărilor partenere, Uniunii sau chiar PEV. Implicarea și cooperarea cu alți actori din afara regiunii („vecinii țărilor vecine”) ar trebui să se bazeze pe decizia liberă și suverană a partenerilor PEV de a include noi actori în cooperarea cu UE.

10. Flexibilitatea instrumentelor financiare

10.1 CESE salută inițiativa prin care UE își propune „să mobilizeze fonduri suplimentare substanțiale, prin intensificarea cooperării cu principalele instituții financiare internaționale și prin intermediul Facilității de investiții pentru vecinătate (FIV)” și să efectueze o evaluare la jumătatea perioadei a instrumentelor de finanțare externă ale UE, în 2017. Ar trebui subliniat în mod clar faptul că nevoile și provocările în creștere din vecinătatea UE necesită nu numai o redistribuire mai eficientă a celor 15 miliarde EUR puse la dispoziție prin intermediul Instrumentului european de vecinătate (IEV) în perioada 2014-2020, ci și resurse suplimentare substanțiale.

10.2 CESE sprijină propunerile de utilizare a unei „rezerve de flexibilitate” în cadrul IEV pentru alocarea urgentă de resurse pentru nevoi neprevăzute și de adaptare a reglementărilor financiare, astfel încât fondurile neutilizate să poată fi reportate pe anul următor.

10.3 Cu toate acestea, credem că obiectivul principal al PEV ar trebui să fie îmbunătățirea instrumentelor financiare existente, și nu punerea accentului pe noile structuri financiare sau „fonduri fiduciare”. O cooperare mai strânsă între statele membre și țările partenere ar trebui să ducă la creșterea transparenței cheltuielilor și a responsabilității. Aceasta va presupune capacitatea de a reacționa mai rapid la situația politică și de securitate aflată în schimbare pe teren, redirecționând fondurile în funcție de necesități. De asemenea, UE ar trebui să adopte o abordare clară în cazurile în care partenerii nu aleg o integrare mai strânsă, creând stimulente pentru respectarea valorilor fundamentale și pentru continuarea principalelor reforme.

10.4 UE și statele membre ar trebui să exploreze oportunitățile de a extinde programarea în comun în cadrul PEV. Statele membre și celelalte părți interesate trebuie să poată profita de transparența sporită a programării și de raportarea rezultatelor. Organizațiile societății civile pot juca un rol important în acest sens.

11. Vizibilitate, comunicare și informare

11.1 CESE salută hotărârea de a spori vizibilitatea politicilor UE și de a promova o comunicare mai eficientă a noii PEV. Comunicarea subliniază pe bună dreptate că „o mai bună diplomație publică va contribui la explicarea mai clară a politicilor UE și a impactului pozitiv al acțiunilor concrete ale UE”. Este la fel de important să nu se ignore prejudiciile care rezultă din informarea falsă, din dezinformare și din propagandă, care sunt în contradicție cu valorile UE și principiile PEV.

11.2 UE ar trebui să găsească instrumente și surse adecvate pentru a face față provocărilor în ceea ce privește comunicarea în țările partenere ale PEV și în cadrul UE. Grupul operativ StratCom Est al UE, înființat de SEAE, este doar un prim pas în creșterea gradului de conștientizare în rândul cetățenilor din UE și din țările partenere din cadrul PEV cu privire la discursurile ostile și perturbatoare din comunicarea publică. SEAE nu ar trebui să renunțe la angajamentele de a consolida mult mai mult comunicarea strategică a UE.

11.3 Provocările în materie de migrație, atât în regiunea PEV, cât și în cadrul UE, ar trebui să aibă cea mai mare prioritate din punctul de vedere al comunicării strategice și al diplomației publice. UE și statele sale membre ar trebui să recunoască faptul că lipsa de comunicare cu privire la politica referitoare la migrație și refugiați poate dăuna în mod substanțial solidarității statelor membre și încrederii partenerilor PEV, și chiar stabilității UE.

Bruxelles, 25 mai 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS
